

VRIJ BAAN VOOR DE NSB!

'op onbeschaamde, hysterische wijze joelden, ons beledigden, enz. De uitingen waren onder meer: 'Vuile rot-NSB'ers', 'Weg met jullie', 'Wat doe je hier?', 'Rotmoffen', 'Oranje boven', 'Ozo', 'Leve Wilhelmina', terwijl ook getracht werd, het Wilhelmus te zingen. Ook werden wij met oranje bloemen bekogeld, terwijl de wildste bedreigingen geuit werden. Mannen kwamen met hooivorken aandragen . . . Dit onbeschrijfelijk toneel, dat Elburg op een gekkenhuis deed gelijken, speelde zich af onder het oog der politie die eenvoudig machteloos was.'

Tot ver buiten Elburg werd het tweetal achtervolgd. Bij een mars door Oldebroek speelden zich dezelfde tonelen af; die mars werd derhalve onder marechausseebewaking herhaald en 'op de tweede mars', aldus weer de Jeugdstormer, 'is inderdaad geen woord gevallen, alleen waren de luiken der huizen gesloten en stond iedereen met de rug naar ons toe, terwijl nog enkelen spuwden. Ik heb hier maar geen aanmerking op gemaakt omdat het al een geweldige vooruitgang was.'¹

★

Geen wonder was het dat, als gevolg van dit alles, de gemiddelde NSB'er in een levenssituatie kwam te verkeren die moeilijk te verdragen was. 'Tot vóór mei 1940', aldus in februari '42 de typerende klacht van één hunner,

'ondervond ik, als nationaal-socialist steeds gemoedelijk onze beginselen en ideeën propagerend, nog de oude vriendschap van familie, honderden vrienden en bekenden. Na mei '40 blééf ik de bescheiden en voorkomende propagandist. Korthedshalve zij echter gezegd dat alle verbindingen met de familie werden verbroken. Vóór mei '40 had ik tientallen vrienden, zogenaamde spoorvrienden, doch stuk voor stuk heb ik hen verloren. Hetzelfde is het geval met de honderden sportvrienden van weleer. Kwam ik vroeger op een sportveld, dan had ik handen tekort. Sinds mei 1940 loop ik eenzaam rond. Ik was ook nog lid van enkele liefhebberij-verenigingen - welnu, ook hier laat men goed voelen dat het anders is. Zelfs met je naaste burens is het mis geworden. Voor het huis is het voeren van een gesprek over koetjes of kalfjes niet meer mogelijk. Bij het verlaten van je woning krijg je ternauwernood een afgemeten knikje, op straat draaien tientallen het hoofd om of gaan snel voor een etalage staan. Tientallen zakenrelaties van voorheen gingen verloren of het is mondjesmaat. Caféhouders, sigaren-

¹ H. A. H.: 'Rapport betreffende ongeregelheden in Elburg en Oldebroek' (23 aug. 1941) (NSB, 816).